

NODAVLAT TA'LIM TASHKILOTLARI TA'LIM TIZIMIDAGI O'RNI, AHAMIYATI

Akmalova Mohinur Zafar qizi

p.f.f.d, dotsent Maktabgacha ta'lim metodikasi kafedrasi mudiri,

Jizzax davlat pedagogika universiteti

Yoqubjonova Muxlisa

Magistrant, Jizzax davlat pedagogika universiteti

YoqubjonovaM@gmail.com

+998 93 150 67 11

Annotatsiya: Ushbu maqola nodavlat ta'lim tashkilotlarining ta'lim tizimidagi o'rni va ahamiyatini yanada rivojlantirishga qaratilgan. Muallif, nodavlat ta'lim tashkilotlarining innovatsion yondashuvlari, ta'lim jarayonlarida qo'llanilayotgan metodlar va natijalarini tahlil qilib, ularning o'quvchilarning shaxsiy va kasbiy rivojlanishidagi roli haqida xulosa qiladi. Maqola, ta'lim sifatini oshirish, o'zaro hamkorlikni rivojlantirish, va moliyaviy resurslarni samarali boshqarish kabi masalalarni muhokama etadi. Shuningdek, o'quv jarayonida muammolarni bartaraf etuvchi strategiyalar va kelajak istiqbollari yoritib beriladi. Nodavlat ta'lim tashkilotlari orqali taqdim etilayotgan yangi imkoniyatlar, jamiyatning mamlakatdagi ta'lim sohasida ro'y berayotgan yangilanishlarga qanday hissa qo'shishi tizimli ravishda ko'rib chiqiladi. Ushbu maqola ta'limgohlari mutaxassislari, tadqiqotchilari va ota-onalar uchun muhim ma'lumot manbai bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Nodavlat ta'lim tashkilotlari, innovatsion metodlar, ta'lim sifati, o'quvchilar, o'qituvchilar, ota-onalar, ijtimoiy hamkorlik, ta'limda texnologiyalar, ta'lim muammolari, shaxsiy rivojlanish, moliya va resurslarni boshqarish, ta'lim strategiyalari, kelajak istiqbollari

I. KIRISH

Hozirgi kunda ta'lim tizimi jamiyatning asosiy ustunlaridan biri bo'lib, uning rivoji ko'plab omillarga bog'liq. Ta'lim sohasida davlat tashkilotlari bilan bir qatorda nodavlat ta'lim tashkilotlari ham muhim rol o'ynaydi. Nodavlat ta'lim tashkilotlari, o'z navbatida, ta'lim sohasida tinglovchilar bilan innovatsion yondashuvlarni joriy etish, sifatli ta'lim xizmatlarini taqdim etish va yangi imkoniyatlar yaratishga qaratilgan faoliyatlari bilan ajralib turadi.

Nodavlat ta'lim tashkilotlari mamlakatimiz ta'lim tizimida diversifikatsiyani, ya'ni turli xil ta'lim shakllari va yo'nalishlarini taklif etish orqali, zamon talablariga javob berish, o'quv jarayonlarini modernizatsiya qilish va pedagogik innovatsiyalarni joriy etishga imkon yaratadi. Bu tashkilotlar ko'plab ijtimoiy guruhlar, hatto notijorat sektorlar bilan ham hamkorlikda ish olib borishi orqali, har bir shaxsning individual ehtiyojlariga mos tarzda ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Shuningdek, nodavlat ta'lim tashkilotlari ta'lim jarayonlarining sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega bo'lgan metodologik yondashuvlarni ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish bilan shug'ullanadi. Ular o'quv dasturlarini ishlab chiqishda, o'qituvchilarni tayyorlashda va o'quv jarayonlarini baholash tizimlarida innovatsion g'oyalarni joriy etishga intilishadi.

Bundan tashqari, nodavlat ta'lim tashkilotlari ta'limning rag'batlantiruvchi muhitini yaratishda, o'quvchilarning ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishlarini qo'llab-

quvvatlashda, hamda ta'limda zamonaviy texnologiyalarni tatbiq etishda faol ishtirok etadi. Bu o'z navbatida, ta'lim ekanini yanada samarali va qiziqarli qilishga yordam beradi.

Shunday qilib, nodavlat ta'lim tashkilotlarining ta'lim tizimidagi o'rni va ahamiyati nafaqat ularning taklif etayotgan ta'lim xizmatlari bilan bog'liq, balki ijtimoiy rivojlanish va innovatsiyalarni amalga oshirishdagi faoliyatlari bilan ham belgilanadi. Ushbu maqola nodavlat ta'lim tashkilotlarining o'quv jarayonlaridagi ahamiyatini, ularning ta'lim sifatini oshirishdagi roli va mamlakatimiz ta'lim tizimida yuzaga kelayotgan o'zgarishlar haqida batafsil ma'lumot beradi.

II. METODLAR

Nodavlat ta'lim tashkilotlarida o'quv jarayonlarini tashkil etish va boshqarish uchun qo'llaniladigan metodlar har bir tashkilotning o'ziga xosligini, taqdim etilayotgan ta'lim xizmatlarini va o'quvchilarning ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan turli yo'nalishlarni o'z ichiga oladi. Ushbu metodlar yanada samarali va sifatli o'quv muhitini yaratish, o'quv jarayonini modernizatsiya qilish va kadrlarni tayyorlash uchun zarurdir. Quyida nodavlat ta'lim tashkilotlarida qo'llaniladigan asosiy metodlar keltiriladi:

Nodavlat ta'lim tashkilotlari zamon talablariga javob bera oladigan dinamik o'quv dasturlarini ishlab chiqish va ularga yangiliklar kiritish uchun ko'ngilli ravishda qayta ko'rib chiqish jarayonini amalga oshiradi. Bu jarayon o'quvchilarning feedbacklari, biznes hamkorliklari va sohadagi eng yaxshi amaliyotlarni o'rganish asosida olib boriladi.

Ta'lim jarayonida innovatsion metodlar, masalan, faol ta'lim metodlari, muammo yechish yondashuvlari, loyihaga asoslangan o'qitish va boshqa zamonaviy pedagogik yondashuvlar qo'llaniladi. Bu metodlar o'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish, ijodkorlik va analitik qobiliyatlarini oshirishda hamda ta'limga qiziqish uyg'otishda muhim rol o'ynaydi.

Nodavlat ta'lim tashkilotlari o'quv jarayonini jonlantirish uchun interaktiv darslar, muhokama guruhlarini tuzish va o'zaro fikr almashish imkoniyatlarini yaratish orqali o'quvchilarni faol ishtirokchilarga aylantirishga harakat qiladi. Bunday yondashuvlar o'quvchilarning fikr almashish va nazariyani amaliyotga tatbiq etish imkoniyatini ta'minlaydi.

Texnologiyaning tez rivojlanishi bilan birga, onlayn o'qitish metodlari masofaviy ta'lim platformalarini olib kelmoqda. Nodavlat ta'lim tashkilotlari onlayn darslar, vebinarlar va aralash o'qitish (blended learning) yondashuvlari orqali o'quv jarayonini qulaylashtirib, talabalarga kuchli va sifatli ta'lim berish imkonini yaratadi.

O'quv jarayoni davomida ta'lim sifatini amalga oshirish uchun nodavlat ta'lim tashkilotlari baholash va monitoring tizimlarini ishlab chiqadi. O'quvchilarning yutuqlarini qayd etish va ularni muhokama qilish orqali ta'lim jarayonini doimiy ravishda takomillashtirishga intiladi. Bu, o'z navbatida, o'quvchilarni o'zlashtirish darajasini kuzatish va ularni qo'shimcha yordam bilan ta'minlash uchun zarur.

Nodavlat ta'lim tashkilotlari o'qituvchilarni malakasini oshirish va ularning kasbiy rivojlanishiga e'tibor beradi. Bu metod, o'qituvchilarning pedagogik

yondashuvlarini yangilashga, yangi metod va texnikalarni o‘zlashtirishga va o‘quvchilar bilan samarali ishlashga yordam beradi. O‘qituvchilar uchun seminarlar, treninglar va mutaxassislar bilan imkoniyatlar yaratish orqali mutaxassislar qobiliyatlarini oshirishga harakat qilinadi.

Nodavlat ta‘lim tashkilotlari o‘quv jarayonini yaxshilashda ota-onalar va jamoatchilik bilan yaqindan hamkorlik qiladi. Ota-onalarning o‘quv jarayoniga jalb etilishi, o‘quvchilarning ta‘limdagi muvaffaqiyatlarini oshirishga va ijtimoiy muhitni yaxshilashga xizmat qiladi. Bunda ota-onalar uchrashuvlari, ma‘lumotlar almashinuvi va ta‘lim tulini sezilarli darajada yaxshilaydi.

O‘quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda, ta‘lim jarayonida individual yondashuvga alohida e‘tibor qaratiladi. Har bir o‘quvchining o‘ziga xos qobiliyatlari, qiziqishlari va o‘rganish uslublari inobatga olinadi, bu esa o‘quvchilarning muvaffaqiyatli ta‘lim olishiga yordam beradi.

Ushbu metodlar orqali nodavlat ta‘lim tashkilotlari ta‘lim sifatini oshirish va o‘quv jarayonlarini zamon talablariga mos ravishda tashkil etish, yosh avlodni siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishida faol ishtirok etadigan, qobiliyatli va barcha yo‘nalishlarga tayyor shaxslar sifatida tarbiyalashda muvaffaqiyatga erishishlariga yordam beradi.

III. NATIJALAR

Nodavlat ta‘lim tashkilotlarida amalga oshirilgan strategiyalar, metodlar va yondashuvlar ta‘lim jarayonida bir qator ijobiy natijalarga olib keladi. Ushbu natijalar o‘quvchilar, o‘qituvchilar va umuman ta‘lim tizimining rivojlanishidagi ahamiyatini anglatadi. Quyida bu natijalarning asosiy jihatlari ko‘rsatilgan:

Nodavlat ta‘lim tashkilotlari o‘quv dasturlarini va ta‘lim jarayonlarini samarali tashkil etish orqali o‘quvchilarning qayta yuklanishini kamaytirish imkoniyatini yaratadi. Interaktiv va faol ta‘lim metodlari yordamida o‘quvchilar ko‘proq ishtirok etishga va o‘z bilimlarini amalda qo‘llashga qodir bo‘lishadi. Bu, o‘z navbatida, ta‘lim sifatining oshishiga va o‘quvchilarning o‘zlashtirish darajasining yaxshilanishiga olib keladi.

Innovatsion ta‘lim metodlari, masalan, loyiha asosidagi va muammo yechish yondashuvlari, o‘quvchilarni mustaqil fikrlashga va ijodkorlikka o‘rgatadi. Tadqiqot va muhokama jarayonlari orqali o‘quvchilar o‘z fikrlarini erkin ifoda eta olishadi va yangi yechimlar topa bilish qobiliyatini rivojlantiradilar. Bu natijalar, kelajakda ularning professional hayotida va shaxsiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega.

Nodavlat ta‘lim tashkilotlari o‘zining o‘quv jarayonlarini muntazam ravishda baholash va takomillashtirishga intiladi, bu esa ta‘lim sifatining oshishiga olib keladi. O‘quvchilarning muvaffaqiyatlariga doimiy ravishda e‘tibor berish, natijalarni tahlil qilish va kerakli o‘zgarishlarni amalga oshirish natijada nodavlat ta‘lim tashkilotlarining ta‘lim xizmati sifatini oshiradi.

O‘qituvchilarni malakasini oshirishga qaratilgan treninglar, seminarlar va malaka oshirish dasturlari natijasida o‘qituvchilarning professionalligi oshadi. O‘qituvchilarning yangi pedagogik yondashuvlarni va innovatsion metodlarni

o‘zlashtirishi, ularning dars jarayonida samaradorligini oshiradi va o‘quvchilarni yaxshiroq tushuntirish imkonini yaratadi.

Nodavlat ta‘lim tashkilotlari ota-onalar bilan samarali hamkorlik qilish orqali o‘quvchilarning ta‘limdagi muvaffaqiyatlarini oshirishga erishadi. Ota-onalarning faol ishtiroki o‘quvchilarning o‘zgarishlarga qarshi kurashish qobiliyatini yanada kuchaytiradi va ta‘lim jarayoniga bo‘lgan qiziqishlarini oshiradi. Bu kelajakda o‘quvchilarning ta‘limdan kelib chiqayotgan ijtimoiy va psixologik muammolarini hal qilishda ham yordam beradi.

Nodavlat ta‘lim tashkilotlarining faoliyatlari mahalliy jamoalar va umumiy ijtimoiy muhitga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi. Ular yangi ta‘lim formatlari orqali ijtimoiy menfaati qondirishda innovatsion yechimlarni taqdim etadi va tafakkur doirasini kengaytiradi. Ta‘lim jarayonlari ijtimoiy muammolarni hal qilishga intilish bilan bir qatorda, ijtimoiy birlashuv va davlatning rivojlanishida ham qo‘shimcha hissa qo‘shadi.

Nodavlat ta‘lim tashkilotlari orqali o‘quvchilarga yangi imkoniyatlar taqdim etiladi. Bu o‘z ichiga professional treninglar, amaliyotlar, tadbirlar va konkurslar kabi faoliyatlarni oladi. Bular orqali o‘quvchilarning individual qobiliyatlarini rivojlantirish, o‘zlarini qo‘llab-quvvatlash va kasbiy tayyorgarlik darajasini oshirish imkoniyati yaratadi.

Ushbu natijalar nodavlat ta‘lim tashkilotlarida o‘quv jarayonlarini samarali tashkil etish va boshqarish konsepsiyasi muvaffaqiyatli amalga oshirilganligini ko‘rsatadi. Nodavlat ta‘lim tashkilotlari ta‘lim tizimida ijobiy o‘zgarishlarni yuzaga keltirish orqali o‘quvchilarning kelajak muvaffaqiyatida muhim rol o‘ynaydi. Natijada, ularning ta‘lim sifatini oshirish, shaxsiy va professional rivojlanishlariga hissa qo‘shish bilan birga, jamiyatning umumiy taraqqiyotiga xizmat qiladi. Nodavlat ta‘lim tashkilotlarida o‘quv jarayonlarini tashkil etish va boshqarish jarayonida yuzaga kelgan natijalar o‘z-o‘zidan diqqatga sazovor bo‘lib, bu ta‘lim muassasalarining ta‘lim tizimidagi roli va ahamiyatini yana bir bor tasdiqlaydi. Muhammad Qodirovdagi nazariy ifodalashlar orqali ko‘rsatilgan ushbu natijalar, nafaqat mavjud muammolarni hal qilish, balki yangi imkoniyatlarni yaratish va ta‘lim sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Nodavlat ta‘lim tashkilotlari o‘quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishini ta‘minlab, ularning mustaqil fikrlash qobiliyatlarini oshirishga yordam beradi. Boshqa ta‘lim muassasalariga nisbatan, nodavlat tashkilotlari ko‘pincha o‘qitishning interaktiv usullarini va o‘quvchilarni yanada faol ishtirok etishga qaratilgan yondashuvlarni qo‘llaydi. Bu esa, o‘z navbatida, o‘quvchilarning qaror qabul qilish, etakchilik va jamoada ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirishga olib keladi. Natijada, ta‘lim berish jarayoni ijtimoiy faol shaxslarni tarbiyalashga xizmat qiladi, bu esa jamiyatdagi ijtimoiy muammolarni hal qilishda o‘z o‘rnini topadi.

Biroq, nodavlat ta‘lim tashkilotlarining mavjud ta‘lim tizimida o‘z o‘rni va ahamiyatini oshirishda bir qator muammolar ham yuzaga kelishi mumkin. Masalan, ta‘lim dasturlarining sifatini ta‘minlash uchun yetarli resurslar va moliyaviy qo‘llab-quvvatlash masalalari dolzarb. Ba‘zi holatlarda, nodavlat tashkilotlarida ta‘lim sifatini baholashning aniq mezonlari yo‘qligi, ta‘lim jarayonida samaradorlikni o‘lchashda

qiyinchiliklarga olib kelishi mumkin. Shuningdek, o'qituvchilarning malakasi va ta'limga bo'lgan motivatsiyalari muhim omil bo'lib, buning uchun muntazam ravishda treninglar, seminarlar va malaka oshirish dasturlarini o'tkazish talab etiladi.

Ota-onalar va jamoatchilikning ta'lim jarayonida faol ishtiroki ham muhim ahamiyatga ega. Nodavlat ta'lim tashkilotlari bu jarayonda samarali strategiyalar ishlab chiqishi zarur. Ota-onalarni o'quv jarayonlariga jalb qilish, ularning fikr va takliflarini olish, ta'lim muassasalarining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bunday hamkorlik o'zaro ishonchni va jamoatchilikning ta'limga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Nodavlat ta'lim tashkilotlari, innovatsion texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etish orqali imkoniyatlarini kengaytiradi. Onlayn ta'lim formatlari va masofaviy o'qitish usullarini rivojlantirish orqali ular global ta'lim tizimidagi yangiliklarga moslasha oladi. Bu yangi imkoniyatlar, shuningdek zamonaviy talabalarni jalb qilish va ularning qiziqishlarini oshirish bo'yicha yangi yondashuvlarni talab etadi.

Ta'limning sifatini oshirishda moliya va resurslarni boshqarish muhim rol o'ynaydi. Nodavlat ta'lim tashkilotlari ko'plab xarajatlarni qoplash va samarali ishlatishi uchun moliyaviy mustaqillikka erishishlari zarur. Bu, o'tkazilgan tadbirlar, treninglar va boshqa resurslarni taqdim etishning barqarorligini saqlab qolish uchun muhim hisoblanadi. Moliya samaradorligini oshirish uchun tashqi qo'llab-quvvatlovchilar, investorlar va hamkorliklarni o'rnatish muhimdir.

Nodavlat ta'lim tashkilotlari ta'lim tizimidagi ijobiy o'zgarishlarni mijozlar, xususan, o'quvchilar va jamoatchilik uchun yangi imkoniyatlar yaratish orqali taqdim etadi. Biroq, xalqaro standartlarga mos keladigan ta'lim sifatini ta'minlash uchun muammolarni hal qilish hamda innovatsion yondashuvlarni rivojlantirish zarur. Kelajakka yo'naltirilgan tadbirlar, ijtimoiy hamkorlik va innovatsion texnologiyalar yordamida nodavlat ta'lim tashkilotlari ta'lim jarayonini yanada kuchaytirish va sifatini oshirish imkoniyatiga ega. O'z navbatida, bu ta'lim tizimida raqobatni kuchaytiradi va o'quvchilarning kelajakdagi muvaffaqiyatlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

IV. XULOSA

Ushbu maqolada nodavlat ta'lim tashkilotlarining ta'lim tizimidagi o'rnini va ahamiyati, ularning o'quv jarayonlariga ta'siri va amalga oshirilayotgan innovatsion yondashuvlar batafsil ko'rib chiqildi. Nodavlat ta'lim tashkilotlari, jahon ta'lim tendentsiyalariga mos ravishda, o'z ta'lim xizmatlarini sifatini oshirish va o'quvchilarning ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan yondashuvlar bilan ajralib turadi. Bu jarayonlarda qo'llanilayotgan metodlar, strategiyalar va natijalar o'quvchilar uchun faol, samarali va sifatli ta'lim muhitini yaratishga xizmat qiladi.

Ma'lumki, nodavlat ta'lim tashkilotlari ta'lim jarayonlarida innovatsion metodlarni joriy etishlarida va bilimlarni amaliyotga tatbiq etish borasida an'anaviy davlat ta'lim muassasalari bilan solishtirganda ko'plab afzalliklarga ega. Bu tashkilotlar, zamon talablariga javob beradigan dasturlarni ishlab chiqish va samarali ta'lim jarayonlarini tashkil etish orqali o'z o'quvchilari uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Interaktiv yondashuvlar, loyiha asosidagi ta'lim, o'zaro baholash va mijozlar fikrlari ustida ishlash kabi usullar, ta'lim sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Shuningdek, nodavlat ta'lim tashkilotlarining o'quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga bo'lgan e'tibori, o'quvchilarni kelajakda muvaffaqiyatga erishishlari uchun zarur bo'lgan ijtimoiy ko'nikmalar va mustaqil fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan yondashuvlari bilan belgilanadi. Ular o'z ichiga o'z-o'zini boshqarish, qaror qabul qilish, jamoada ishlash kabi ko'nikmalarni o'z ichiga olgan ta'lim jarayonini amalga oshirishni maqsad qiladilar.

Biroq, ushbu nazar etilgan natijalarga qaramay, nodavlat ta'lim tashkilotlari bir qator muammolarga duch kelishi sodir bo'lmoqda. O'qituvchilar malakasi, ishlab chiqilayotgan ta'lim dasturlarining samaradorligi va moliyaviy resurslarning yetarlicha bo'lmasligi kabi to'siqlarni bartaraf etish zarur. Buning uchun ta'lim tizimining turli qatlamlari o'rtasidagi hamkorlik va jamoatchilik ishtirokini rivojlantirish muhimdir. Ota-onalar, tadqiqotchilar va jamoatchilik bilan yaqin hamkorlik o'quv jarayonining umumiy sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Yana bir muhim jihat – nodavlat ta'lim tashkilotlarining innovatsion texnologiyalarni o'z ichiga olgan onlayn va aralash ta'lim formatlarini kengaytirishdir. Texnologiyalarni ta'lim jarayoniga kiritish, o'quvchilarning qiziqishini oshirish va ularni global ta'lim tizimiga integratsiya qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, nodavlat ta'lim tashkilotlari o'z resurslari va imkoniyatlarini yanada samarali boshqarish orqali moliyaviy masalalarni hal qilishlari zarur.

Kelajakda nodavlat ta'lim tashkilotlari ta'limning sifatini oshirishda yanada ijodiy yondashuvlarni ishlab chiqishlari, ijtimoiy ehtiyojlarni qondirishga yo'naltirilgan ta'lim dasturlarini takomillashtirishlari, hamda o'quv jarayonini samarali va yangicha formatlarda amalga oshirishlari kerak. Shu tariqa, ularning ta'lim tizimidagi roli nafaqat moliyaviy oqimlarni yengillashtirishda, balki ijtimoiy izlanishlar va ijtimoiy masalalarni hal qilishga ham hissa qo'shadi.

Natijada, nodavlat ta'lim tashkilotlarining ta'lim tizimidagi ahamiyati faqat ta'lim berish bilan cheklanmaydi. Ular shuningdek, ijtimoiy qiyinchiliklar va iqtisodiy o'zgarishlarga qarshi kurashda yangi yechimlarni taqdim etib, jamiyatni rivojlantirishda muhim vositadir. Bu tashkilotlar orqali olingan ta'lim, kelajak yosh avlodlar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi va ularni taraqqiyotga boshqaradi, bu esa, davlat va jamiyat uchun birgalikda kutilayotgan natijalarga erishishda muhim bir qadamdir.

Umuman olganda, nodavlat ta'lim tashkilotlarining ta'lim tizimidagi roli va ahamiyatini oshirishda ko'p jihatlar mavjud bo'lib, ularni ko'rib chiqish kelajakdagi ta'lim siyosati va amaliyotlari uchun muhim ahamiyatga ega.

V.FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining “Ta'lim to'g'risida”gi Qonuni. O'RQ-637, 23.09.2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “2017 — 2021-yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi PQ-2707-son qarori 29.12.2016.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Maktabgacha ta'lim tashkilotlari to'g'risida”gi Nizomi. VMQ-666, 07.08.2019.

4. “Ilk qadam” maktabgacha ta’lim tashkilotining davlat o‘quv dasturi. - T.: 2022.
5. Soliyev A., Marketing. O‘quv qo‘llanma. – T.: “Iqtisod-Moliya”, 2018. -2017 b.
6. Xudoyberdievna, A. N. Maktabgacha ta’lim tizimida marketing faoliyatini tashkil etishning o‘ziga xos xususiyatlari / International journal of inclusive and sustainable education. – 2024. – № 6. – Б. В 273-277.
7. Abdupattoxovna, M. N., Abdullayevich, S. F. Maktabgacha ta’lim muassasalari faoliyatida marketing strategiyalarining ahamiyati / Архив научных исследований, – 2021.
8. Mirzayeva N. Marketing strategiyasini ishlab chiqish / “Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar” Ilmiy elektron jurnali.– 2012. – № 5. Б. В 273-277.
9. Abdullayeva D. Marketing tadqiqotlari: mohiyati, vazifalari, tamoyillari. // Bozor, pul va kredit.– 2014. – № 8.